

Trygg framtid for folk og natur.

Sjølvråderett og samtykkekompetanse

www.fylkesmannen.no/mr/

Fylkesmannen i Møre og Romsdal

Om oss | Tema A-Å | GisLink kartportal

Lydversjon | Høgkontrast | a a | Language ▾

Søk Q

Betre oppvekst

Kommunereforma

Verjemål

Asylsøkjjarar og flyktingar

Folk og samfunn ▾

Barnehage og opplæring ▾

Barn og foreldre ▾

Helse, omsorg og sosialtenester ▾

Miljø og klima ▾

Landbruk og mat ▾

Kommunal styring ▾

Plan og bygg ▾

Samfunnstryggleik og beredskap ▾

Kurs og konferanse

Komande

06.01-14.01 Politkaropplæring januar 2016

20.01 Fjellskred- og flodbølgeberedskap 20. januar

Tilsyn

Komande

13.01 Tilsyn med kommunal beredskapsplikt i Halså kommune

10.02 Tilsyn med kommunal

Ledige stillingar

Rådgivar arkiv - Søknadsfrist: 17.01.2016

[Abonner på nyhende frå Fylkesmannen](#)

Nyhende

MÅNDAG 21.12.2015

Nyhende nr. 7

Dette vert siste utgåve av [NYHENDE](#) for 2015. Vi vil med dette få takke for godt samarbeid i fase 2 av kommunereforma, og ønske alle ei God Jul og eit Godt Nyttår!

[\[Les meir \]](#)

TORS DAG 17.12.2015

Nytt inntektssystem på høyring

Endringar i kommunane sitt inntektssystem er ute på høyring.

Fylkesmannen sine roller og oppgaver

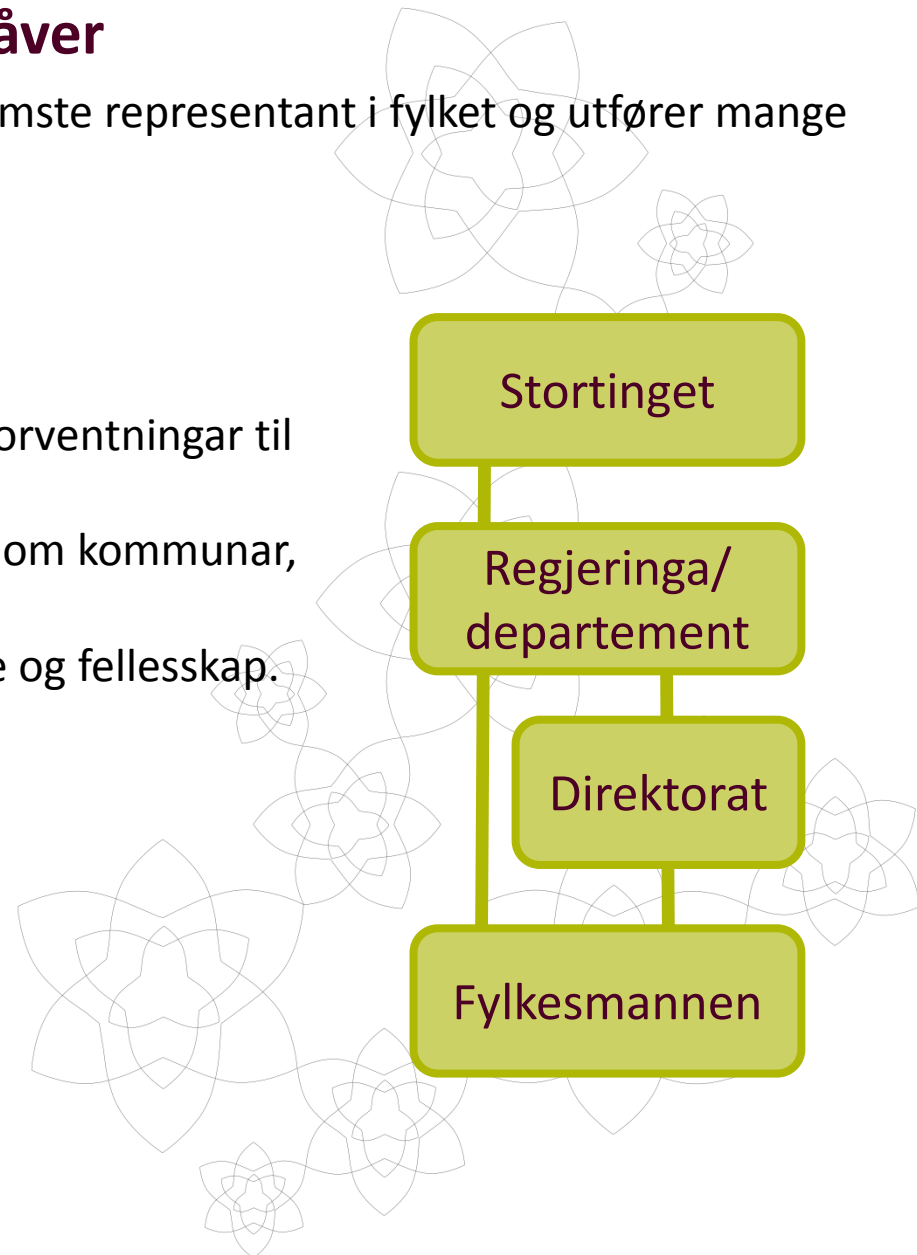
Fylkesmannen er Kongen og Regjeringa sin fremste representant i fylket og utfører mange og allsidige forvaltningsoppgaver.

Hovudoppgåver:

- Formidle og iverksette statleg politikk og forventningar til kommunane.
- Samordne og medverke til samarbeid mellom kommunar, statsetatar og regionale aktørar.
- Fremje rettstryggleik for einskildmenneske og fellesskap.

Fylkesmannen har ulike roller som

- sektormyndigheit
- samordningsinstans
- initiativtakar og informasjonsknutepunkt
- rettstryggleiksinstans

Lodve
Solholm

Rigmor
Brøste

Embetsleier
Fylkesmann og ass. fylkesmann

Administrasjons-
stab

Informasjon og
kommunal
samordningsstab

Helse- og
sosial

Grete
Teigland

Justis- og
beredskap

Helge
Mogstad

Landbruk

Frank
Madsøy

Miljøvern

Linda
Aaram

Oppvekst og
utdanning

Alv
Walgermo

Våre satsingsområde

«Betre oppvekst»

Fylkesmannen rettar søkelyset på barn og unge mellom 0-20 år sine oppvekstvilkår i Møre og Romsdal.

Anne Mette Nerbøberg Tlf: 71 25 85 28

«Kommunereforma»

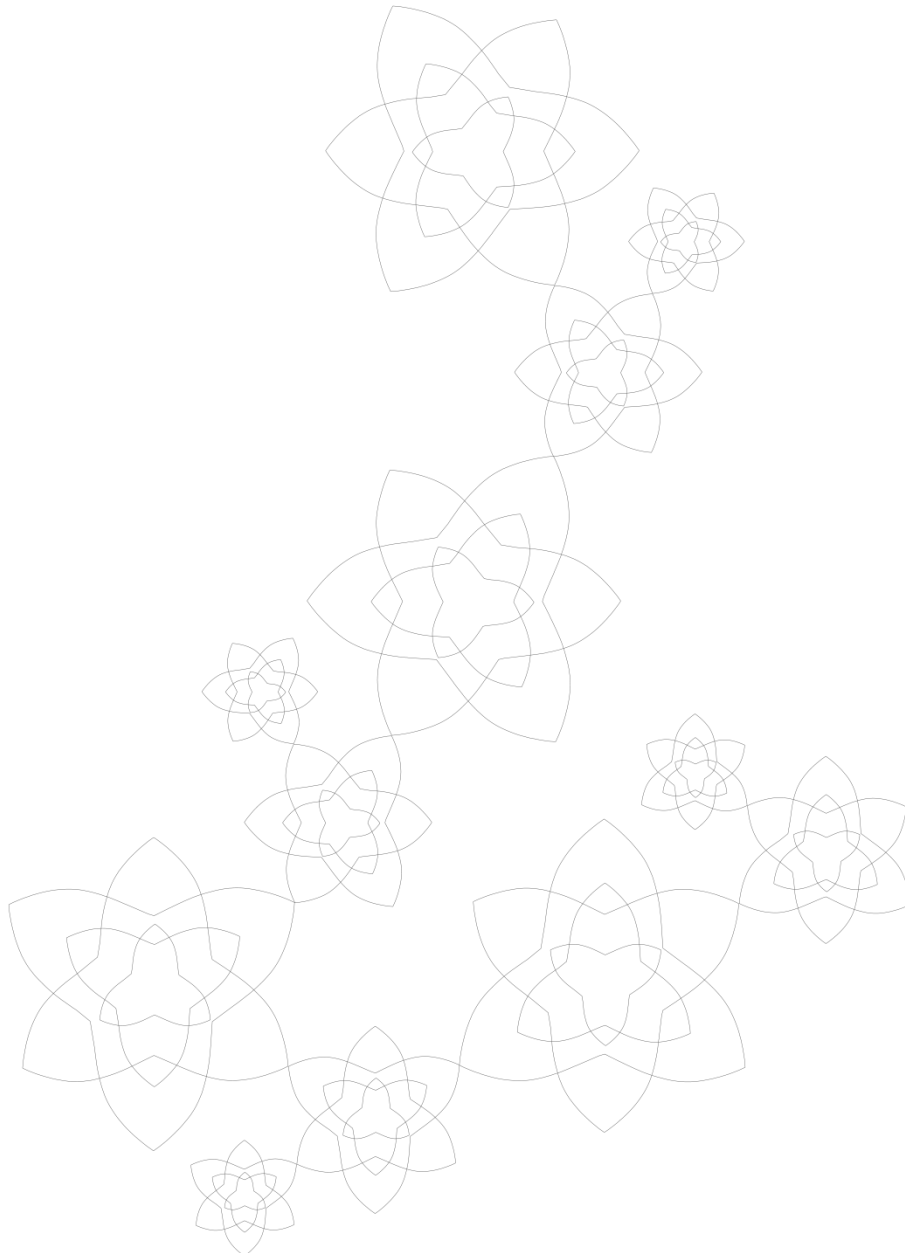
Fylkesmannen set i gang, rår til og sørger for at kommunane kjem i mål med kommunereformprosessen før 01.07.2016.

Vigdis Rotlid Vestad Tlf: 71 25 84 47

«Forsøk med samordning av statlege motsegner til kommunale planar» gjer at kommunane kan forhalde seg til ei stemme på vegne av regional stat slik at dialogen i konfliktsaker blir enklare.

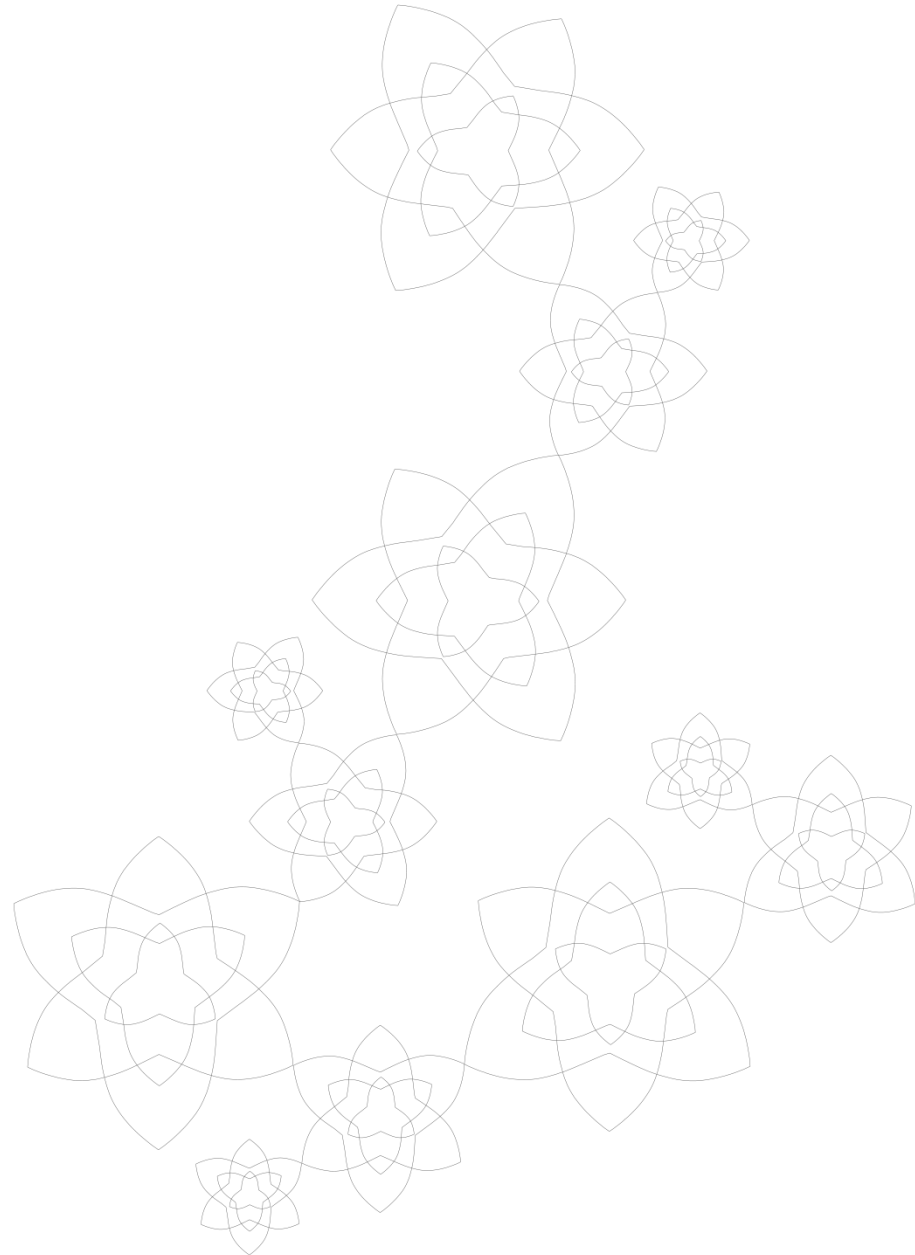
Jon Ivar Eikeland Tlf: 71 25 84 68

Oversikt

- Utgangspunkt
- Unntak
- Politiske føringer
- Dilemmaer i praksis
- Når er det straffbart?
- Rettspraksis

Opphavet

Menneskerettane :

Verdenserklæringa om menneskerettigheter av
10.12.48

Særleg art 12:

Vilkårlig innblanding i privatliv

Rettskilder

Ulike konvensjoner er innlemmet i norsk lov av 21.05.1999

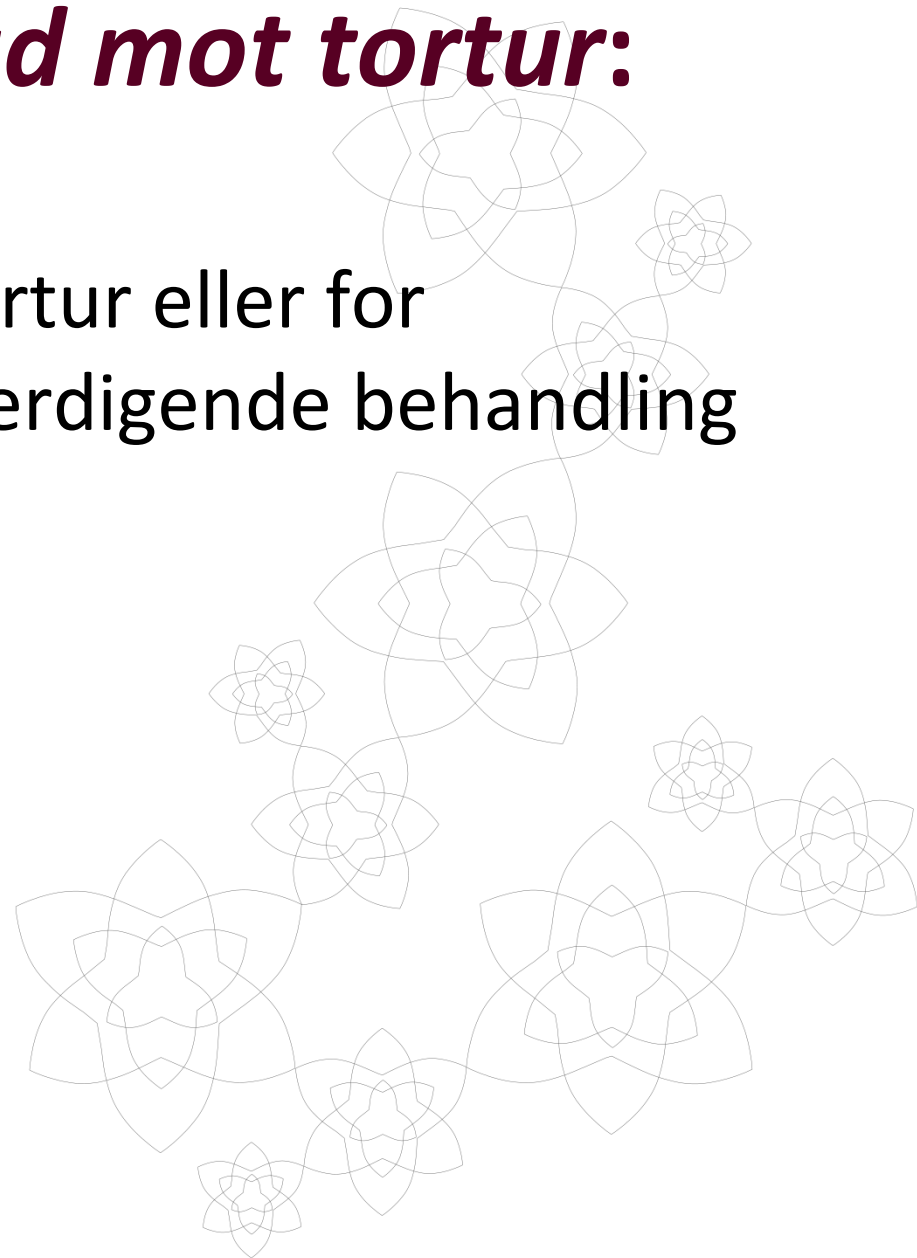
<http://lovdata.no/all/hl-19990521-030.html>

- Den europeiske menneskerettskonvensjonen (EMK)
- Økonomiske, sosiale og kulturelle,
- Sivile og politiske rettigheter
- Barns rettigheter
- Forbud mot diskriminering av kvinner

EMK art. 3 *Forbud mot tortur:*

Ingen må bli utsatt for tortur eller for umenneskelig eller nedverdiggende behandling eller straff.

EMK

Art 5. Retten til frihet og sikkerhet

Art 8. Retten til respekt for privatliv og familieliv

Unntak i 2.ledd bl.a. for å beskytte helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.

<http://www.nrk.no/nyheter/okonomi/1.7343>

[210](#)

skattelistene

Sivile og politiske rettigheter

Art 1, 1. ledd

«Alle folk har selvbestemmelsesrett.»

Utviklingshemmede er også folk...

derfor:

FN konvensjonen om rettighetene for personer
med nedsatt funksjonsevne

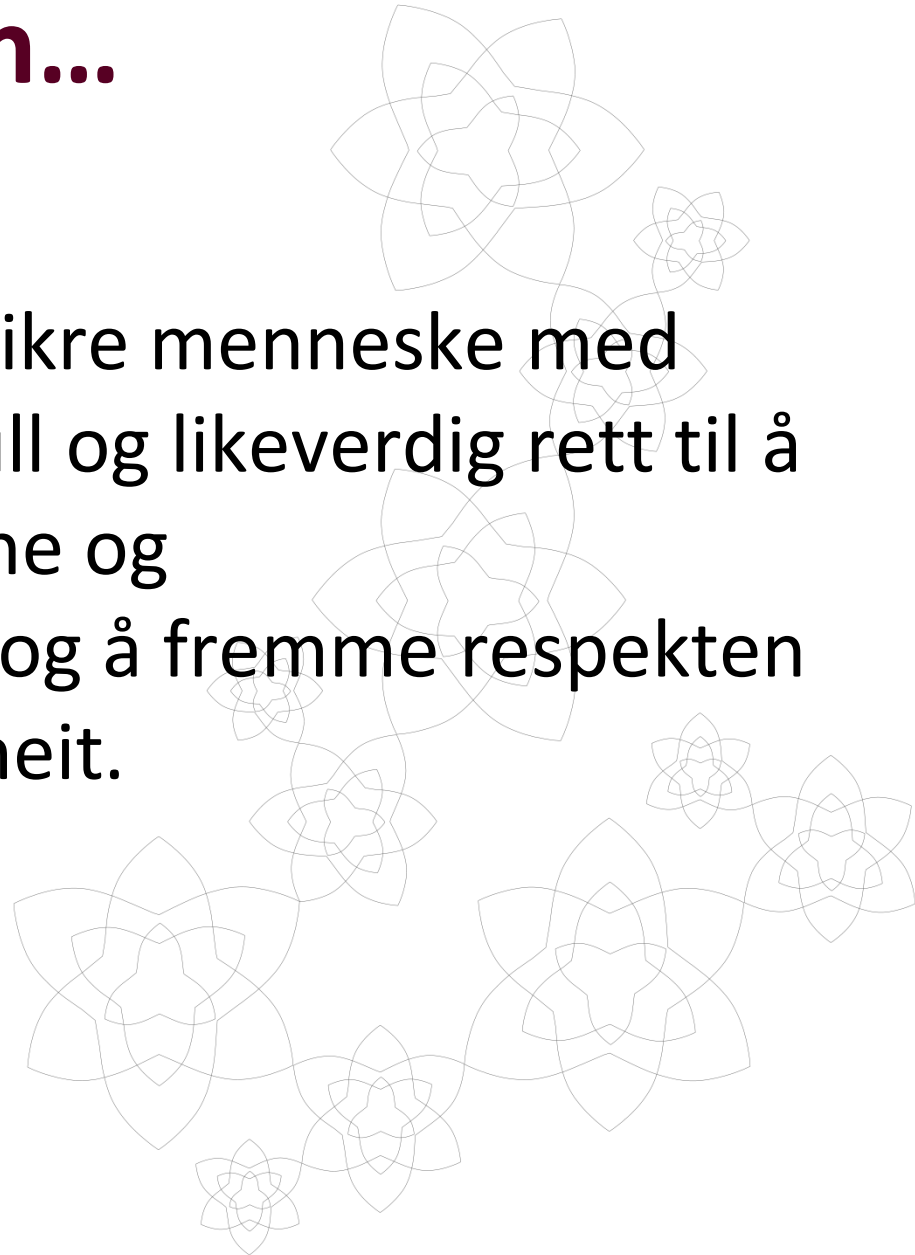
Ratifisert av Norge 03.06.2013

FN-konvensjonen...

Formål:

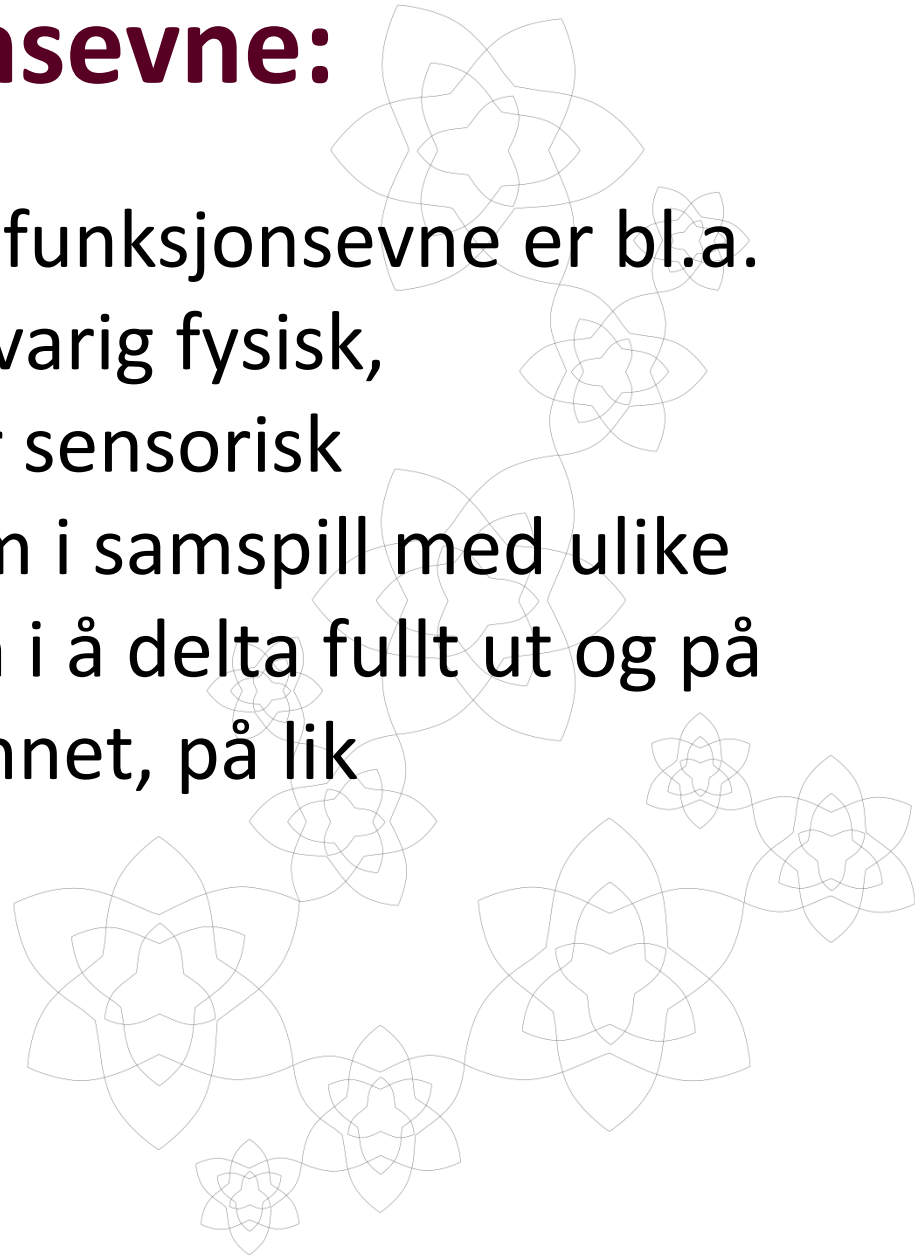
å fremme, verne om og sikre menneske med nedsatt funksjonsevne full og likeverdig rett til å nyte alle menneskerettane og grunnleggande friheiter, og å fremme respekten for deira ibuande verdigheit.

Nedsatt funksjonsevne:

Mennesker med nedsatt funksjonsevne er bl.a. mennesker som har langvarig fysisk, **mental, intellektuell** eller sensorisk **funksjonsnedsettelse** som i samspill med ulike barrierer kan hindre dem i å delta fullt ut og på en effektiv måte i samfunnet, på lik linje med andre

Samtykkekompetanse

Samtykkekompetanse er ikkje nemnt som kriterium eller vurderingstema i hol. kap. 9

Det må takast omsyn til menneskerettane og FN-konvensjonar, og dei er dermed ein del av vurderinga om tiltak er forholdsmessige og etisk forsvarlege – sjå rundskrivet punkt 4.5.6.5. Ikkje avgjerande i seg sjølv som det er etter pasient- og brukarrettighetsloven kapittel 4A.

Samtykkekompetanse

Må vurderast konkret i relasjon til det spørsmålet saken gjeld.

- har personen evne for å uttrykke eit valg
- evne til å forstå informasjonen som er relevant for avgjerda
- evne til å relatere informasjonen til sin eigen situasjon og moglege konsekvensar av ulike alternativ
- evne til å resonnerer rundt dette

Moment:

- Det kognitive fungeringsnivået til personen
- Erfaringsbasert kompetanse
- Tilpassa informasjon er gitt i nødvendig omfang

Vurderinga må gjerast av personell med relevant og tilstrekkeleg kunnskap om samtykkekompetanse, inkludert om kva utviklingshemming og eventuelle andre tilstandar personen har, som har betydning for det spørsmålet saken gjeld.

E-læringskurs om vurdering av
samtykkekompetanse på
www.helsedirektoratet.no

Formålet i helse- og omsorgs- tenesteloven § 9-1

Andre ledd:

«Tjenestetilbudet skal tilrettelegges med respekt for den enkeltes fysiske og psykiske integritet, og så langt som mulig i overensstemmelse med brukerens eller pasientens selvbestemmelsesrett.»

Sjølvråderett og avgjerds- mynde

- Rundskriv IS-10/2015 til helse- og omsorgstenesteloven kapittel 9, kap. 2:
- Den enkelte kan inngå avtaler og sjølv avgjere eigne gjeremål og handlingar, også nekte å samtykke til andre sine ønskar, avgjerdsle og krav.
 - Avgrensast av omsyn til samfunnet, andre personar og levande vesen og av omsyn til personen sjølv. Lovbestemte unntak frå retten til sjølvråderett, særleg helse- og omsorgstenesteloven kapittel 9 er sentral.

NOU 2016:17 På lik linje

Rett til eit seksualliv

kun 12% har kjæreste (2002)

Rett til familieliv

kun 3% har samboer (2002)

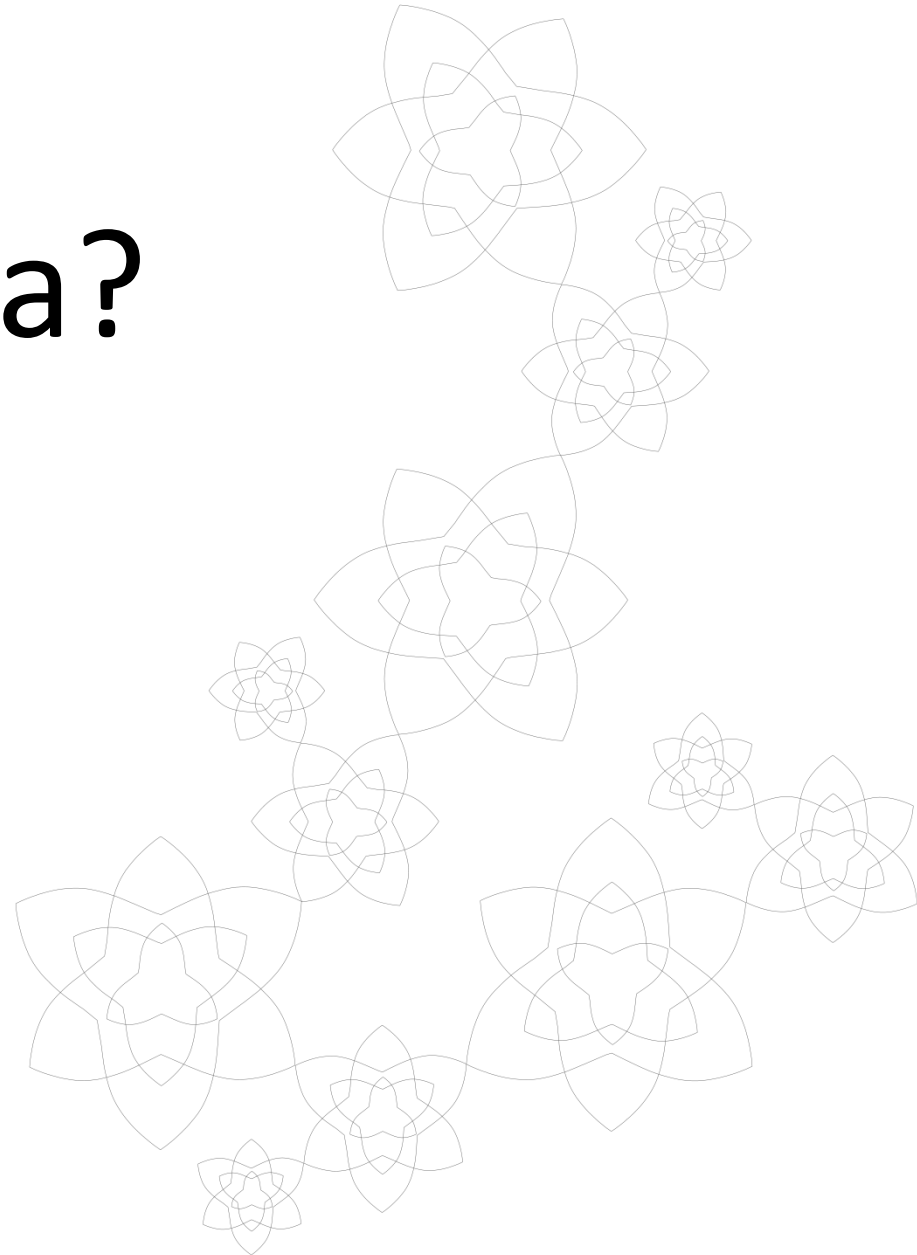
Rett til å inngå ekteskap, om dei har rettsleg
handleevne

sidan 1969

Forslag: øke kompetansen hos hjelpeapparatet,
for at tiltaka vert tilpassa målgruppa

Kor går grensa?

Straffeloven § 295

Med fengsel i inntil 6 år straffes den som skaffer seg eller en annen seksuell omgang, eller får noen til å utføre handlinger som svarer til seksuell omgang med seg selv ved

- a) Misbruk av stilling, avhengighetsforhold eller tillitsforhold, eller
- b) Å utnytte noens psykiske lidelse eller psykiske utviklingshemming dersom ikke rammes av § 291, eller
- c) Å utnytte en person under 18 år i en særlig sårbar livssituasjon.

På samme måte straffes den som ved forhold som nevnt i første ledd bokstav a- til c får noen til å ha seksuell omgang med hverandre.

Straff når tilstanden er utnyttet, og at han/ho burde ha innsett at tilstanden er årsaka til at handlinga kan utførast/oppnås.

§ 291 omhandlar voldtekt – gjeld når utviklingshemminga har ført til at fornærmede var ute av stand til å motsette seg handlinga

Rettsikkerheten til personer med utviklingshemming handler om å ha tilgang til det man har rett på

Berge, Kim og Kvaal, Bjørn, 27.10.2017 (Tema – fagområde – rettsikkerhet på www.naku.no)

